

Helena Pietrzak

Doktorat ks. Marka Makowskiego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 50/1-2, 327-330

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W ramach rozdziału piątego pt. „*Conditio* jako element niekompatybilny z rzeczywistością małżeńską”, przedstawia Doktorant podstawy historyczne funkcjonowania warunku na gruncie prawa kanonicznego – tj. kan. 1102 w odniesieniu do KPK z 1917 r., systemów prawa cywilnego oraz dopuszczalności warunku w prawie Katolickich Kościołów Wschodnich. Skupia się wobec wątpliwości i charakteru warunków (m.in. trudności na płaszczyźnie duszpasterskiej, społecznej i moralnej oraz na płaszczyźnie prawa małżeńskiego).

Z kolei ostatni rozdział, szósty pt. „Przymus i bojaźń a naturalna skłonność osoby do zawarcia małżeństwa” jest prezentacją stanowiska Dziekana Roty Rzymskiej odnośnie pochodzenia i podstaw normy kan. 1103 KPK, relacji *vis* i *metus* do wolności kwalifikowanej, charakteru bojaźni powodującej wadę konsensu.

Całość pracy zamyka zakończenie, w którym Autor w sposób jasny i przejrzysty podsumował wyniki swoich badań i wyciągnął właściwe wnioski.

Obaj recenzenci wskazali pozytywne jak i negatywne walory dysertacji ks. mgr Bartosza Nowakowskiego i w końcowych wnioskach ocenili ją jako odpowiadającą wymogom stawianym przez prawo rozprawie doktorskiej, tak pod względem merytorycznym jak i formalnym. Podkreślili też, że Autor dobrze zrealizował swe zamierzenia badawcze.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. Bartoszowi Nowakowskiemu stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Helena Pietrzak

DOKTORAT KS. MARKA MAKOWSKIEGO

Dnia 14 listopada 2006 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgr Marka Makowskiego, absolwenta wyżej wymienionego Wydziału. Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt. „*Nominacje biskupów według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku i konkordatów obowiązujących*”. Praca doktorska została napisana na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Józefa Krukowskiego. Recenzentami rozprawy byli: ks. prof. dr hab. Edward Górecki (PWT Wrocław) oraz Dziekan Wydziału ks. prof. UKSW dr hab. Józef Wroceński.

Podjęty przez Doktoranta temat pracy należy do ważnych, a jednocześnie delikatnych spraw współczesnego Kościoła. Zajmuje znaczące miejsce w refleksjach na płaszczyźnie teologiczno – prawnej. Osoba, która pełni funkcję biskupa, ze względu na wysoką rangę tego urzędu, wpływa nie tylko na życie samego Kościoła, ale jednocześnie na kształtowanie się szeroko pojętych postaw społecznych. Dlatego też, nominacjami biskupów zainteresowane są również władze państwowe. Szczególną jednak uwagę przywiązują one do nominacji biskupów w ordynariatach wojskowych, ze względu na bezpośredni dostęp do służb gwarantujących stabilność i bezpieczeństwo kraju. Z tej też racji kwestia nominacji biskupów jest też elementem negocjacji pomiędzy Stolicą Apostolską a państwami, z którymi zawierane są umowy konkordatowe.

Całość rozprawy doktorskiej ks. mgr Marka Makowskiego składa się ze spisu treści, wykazu skrótów, wstępu, czterech rozdziałów merytorycznych (każdy kończą krótkie wnioski), zakończenia oraz bibliografii.

W krótkim wstępie Autor wyjaśnia temat podjętej dysertacji oraz przedmiot i cel swych naukowych refleksji. Wynika z niego, że badania będą się koncentrowały na ustaleniu relacji między ogólną zasadą prawa powszechnego, umieszczoną w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r. – dotyczącą władzy prymacjalnej Biskupa Rzymu w kwestii mianowania biskupów (*episcopos libere Summus Pontifex nominat, aut legitime electos confirmat*, kan. 377 § 1 KPK 1983 r.), a wyjątkami, które dopuszczają inne podmioty do udziału w procedurze nominacyjnej (władze państwowe i kapituły katedralne). Stąd dla wyjaśnienia różnic między regulacjami, Doktorant wskazuje na potrzebę przedstawienia w pracy pełnego obrazu obowiązujących w tej dziedzinie przepisów zawartych w KPK z 1983 r. oraz wielu konkordatach obowiązujących obecnie /tj. 53 konkordatach, z których 38 podejmuje problem nominacji biskupów diecezji terytorialnych a 18 diecezji personalnych, które są równoznaczne z ordynariatami wojskowymi/.

Pierwszy rozdział pt. „Geneza norm Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. dotyczących nominacji biskupów”, obejmuje analizę historyczną procedury nominacji biskupów, która ulegała na przestrzeni wieków wielu zmianom, zarówno na płaszczyźnie prawa kanonicznego, jak i relacji Kościół – państwo. Jak się okazuje problematyka ta stawała się przedmiotem nacisków ze strony władzy państwowej i ograniczała wolność Kościoła. Aktualny stan prawny odzwierciedla nierzadko dawne uwarunkowania prawno – polityczne, które także wpływają na współczesne regulacje procedury nominacji biskupów.

Z kolei w rozdziale drugim zatytułowanym: „Normy na temat nominacji biskupów w KPK z 1983 r.”, Doktorant wprowadza czytelnika w podstawowe pojęcia funkcjonujące w materii tematu, a dotyczące prowizji kanonicznej na urząd biskupi z wyodrębnieniem dwu aktów (wyznaczenie osoby kandydata i nadanie tytułu).

Odnosząc się do nominacji dokonywanej przez papieża (*collazione tituli*) oraz do zatwierdzenia wcześniej wybranych zgodnie z prawem (*legittima elezione*), Doktorant podkreślił prymacjalny charakter uprawnienia Biskupa Rzymu.

W rozdziale trzecim pt. „Nominacje biskupów w Kościołach terytorialnych w świetle obowiązujących konkordatów”, dokonuje Doktorant chronologicznej analizy umów konkordatowych 17 państw europejskich (takich jak: Francja, Szwajcaria, Niemcy, Austria, Hiszpania, Monako, Włochy, San Marino, Polska, Chorwacja, Estonia, Słowacja, Litwa, Łotwa, Słowenia, Albania, Portugalia) i 8 państwach Ameryki Łacińskiej (Ekwador, Dominikana, Boliwia, Wenezuela, Argentyna, Kolumbia, Peru, Haiti) oraz Tunezji i Kazachstanu.

Ostatni rozdział, czwarty pt. „Nominacje biskupów w diecezjach personalnych w świetle obowiązujących konkordatów”, zawiera specyfikę norm konkordatowych regulujących procedurę nominacji biskupów w ordynariatach wojskowych. Autor dysertacji poddał analizie procedurę nominacji w 8 państwach europejskich (Niemcy, Austria, Hiszpania, Węgry, Chorwacja, Litwa, Łotwa, Słowacja), 9 państwach latynoamerykańskich (Argentyna, Boliwia, Paragwaj, Salwador, Ekwador, Peru, Brazylia, Dominikana, Wenezuela) oraz na Filipinach.

Całość pracy zamyka zakończenie, które jest zarówno zbiorem wniosków zawartych w poszczególnych rozdziałach, jak i odpowiedzią na postawione we wstępie założenia. Doktorant wskazał mianowicie na kilka podmiotów uprawnionych do elekcji biskupów /tj. niektóre kapituły katedralne -17 oraz wyjątkowo władze państwowe: Francji dla diecezji Metz i Strasburg oraz Hiszpania dla ordynariatu wojskowego – których prawa wyborcze związane są z dawnymi przywilejami/. Ponadto, podkreślił również znaczenie innego aspektu procedury nominacyjnej, a mianowicie – komponowanie list kandydatów przedstawianych Stolicy Apostolskiej przez podmioty uprawnione /tj. legatów papieskich, biskupów działających zespołowo oraz indywidualnie/. W tym zakresie podkreślił zaangażowanie wszystkich członków ludu Bożego przy wyznaczaniu „pasterzy diecezji” w duchu postulatów Soboru Watykańskiego II.

Podsumowując swoje rozważania, Autor dysertacji odniósł się na koniec do przyznania władzy państwowej tzw. prawa konsultacji /dotyczy to diecezji terytorialnych/ oraz wymogu od kandydata na biskupa obywatelstwa /dotyczy to diecezji personalnych/. Podkreślił, że obecnie przypadki nominacji, wyboru czy desygnacji biskupów ze strony władzy państwowej, występują niezmiernie rzadko. Wynika to ze zmiany sytuacji politycznej oraz wprowadzonych w obowiązujących konkordatach ustaleń Soboru Watykańskiego II i respektowania praw Kościoła.

Obaj recenzenci wskazali pozytywne jak i negatywne walory dysertacji ks. mgr Marka Makowskiego i w końcowych wnioskach ocenili ją jako odpowiadającą wymogom stawianym przez prawo rozprawie doktorskiej, tak pod względem meryto-

rycznym jak i formalnym. Podkreślili też, że Autor dobrze zrealizowała swe zamierzenia badawcze.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. Markowi Makowskiemu stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Helena Pietrzak

DOKTORAT KS. MARCINA ZABROCKIEGO

Dnia 14 listopada 2006 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgra Marcina Zabrockiego, absolwenta wymienionego wyżej Wydziału, kapłana diecezji pelplińskiej.

Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt.: *Synod diecezji chełmińskiej z 1959 r. Studium historyczno-prawne*. Praca doktorska została napisana na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW pod kierunkiem ks. prof. UKSW dr hab. Janusza Gręźlikowskiego. Recenzentami rozprawy byli: ks. prof. KUL dr hab. Stanisław Tymosz oraz ks. prof. UKSW dr hab. Józef Wroceński.

Pod wieloma względami jest to synod szczególny. Przede wszystkim, dlatego iż synod ten miał niewątpliwie wielki wpływ na współczesne życie religijne dużej części Kościoła w Polsce. Zdecydowana większość duchowieństwa całej metropolii gdańskiej została ukształtowana na statutach tego synodu. Z pewnością największe znaczenie miał on dla diecezji pelplińskiej bezpośredniej spadkobierczyni diecezji chełmińskiej, w której statuty tego synodu obowiązywały formalnie do 2001 r., kiedy to weszły w życie postanowienia pierwszego synodu diecezji pelplińskiej. Nie można także pominąć jego znaczenia dla nowo powstałej diecezji toruńskiej. W chwili powstania tej diecezji niemal wszyscy jej kapłani wchodzili w skład prezbiterium chełmińskiego. Postanowienia tego synodu ich obowiązywały i to one kształtowały charakter i kreowały rzeczywistość Kościoła toruńskiego. Podobnie ma się rzecz z archidiecezją gdańską, której duża część należała przed rokiem 1992 do diecezji chełmińskiej.

Doktorant wskazał na kilka podstawowych założeń swoich badań, a mianowicie na temat tej rozprawy. Przedmiotem niniejszej pracy jest synod diecezji chełmińskiej z 1959 r. Uchwały tego synodu miały niewątpliwie wpływ na póź-